

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 12.

Šibenik, 25. ožujka 1922.

God. II.

Stupovi režima.

Pokret, koji se pod imenom „fašizma“ poslije rata razvio kod našeg susjeda preko mora, našao je odjeka i u našoj državi i ponajprije baš u Dalmaciji, jer je poznato, da je more najbolje sredstvo komunikacije bilo u dobru ili zle svrhe. I dok nam talijanske novine javljaju, da je posljednjih dana po nalogu same vlade uhapšeno preko 800 fašista radi protivuzakonitog i nasilnog postupanja, dotle se kod nas počelo s obim rukama sipati novac za plaćeničke falange fašista. Kraljevski komesar za Hrvatsku Juraj Demetrović javno je priznao, da je iz državne blagajne dao šest stotina hiljada kruna toj organizaciji, koja u Hrvatskoj i Bosni nosi ime „Narodne Obrane“, a u Dalmaciji „Nacionalističke Omladine“.

Otkad se kod nas pojavio taj pokret-prenesen i imitiran prema talijanskom uzoru - nitko ozbiljan i nepristran ne može da u svojoj akciji naših fašista nade i jedan gest pozitivan, stvaralački, idealan i na djelu jugoslavenski, koji bi trebao da bude izražaj omladine. Mjesto svega toga mučki napadaji iza čošaka i u mraku na goloruke ljude i žene i u zaštiiti žandar-skih bajuneta. Mjesto sređivanja unutrašnjih prilika kao da idemo ususret još strašnijem razaranju i nemirima.

Teška je, ali žalosna istina, da danas građani u ovoj državi nemaju nikakve zaštite za ličnu sigurnost osim vlastite snage u obrani protiv navala ovih duševno poremećenih elemenata. Dr. Metličić, kraljevski namjesnik u Dalmaciji, javno pred građanima izjavljuje, da on, koji je najviši predstavnik vlasti i auktoriteta državnog u Dalmaciji, nema moći, da zaštiti građane od fašističkih napadaja. Slični se slučaj desio i ovdje u Šibeniku. Prošlih dana u hotelu „Krka“ iz čista mira pokazujući na svoj revolver predsjednik mjesnih fašista Kessler, koji se inače bavi samozvan i zubarstvom, stao se da prijete g. Lj. Montani, mjesnom ljekarniku i starosti šibenskog „Sokola“: dakle osobi koja niti je separatistička niti protu-državna i prema samim fašističkim principima. Kad se sutradan g. Montana radi lične zaštite obratio kotarskom upravitelju savjetniku g. dru Peroviću, dobiva od njega isti onaj porazni odgovor, da on nema moći niti može dati naredbu svojim organima, da mirne građane ovoga grada štite od napadaja fašista.

Kad ne bismo bili uvjereni, da su ovo zadnji trzaji režima, koji je na izmaku, morali bismo teško očajati nad slikom, koju nam pruža nedaleka budućnost, ako ovo stanje potraje. Građanski rat sa svima grozotama nužna je posljedica ovih prilika, koje režim danas stvara i podržava i novčanim i drugim sredstvima.

Nitko se ne će dati iz čista mira napadati i ubijati, kako to fašisti žele.

U Dubrovniku im je dana prva lekcija, a u Sarajevu su izvukli čitava leđa samo zato, jer su bili okruženi jakim kordonima policije i žandarmerije.

Našim vlastodršcima nije stalo ni do mira ni do reda u ovoj državi. Oni hoće da silom sebi stvaraju pristaše i zastrašuju sve, koji ne duvaju s njima u isti rog. Nije im dosta sav službeni aparat, koji su korupcionirali i razrovali. Prohtjelo im se još i plaćenih četnika. Dadoše im nekoliko kraljatih riječi kao jugoslavenstvo, naprednost i nacionalizam oni, koji sami svojim radom znače negaciju svega toga, koji otkad su na vladi — a to su na zlu sreću države i naroda uz male prekide od početka — svojim rastrovnim radom rasuše gotovo sve blago one ljubavi, idealizma i vjere, koje je hrvatski i slovenski dio na-

roda donio u zajedničku nam državu.

Svojim radom pokazasmo uvijek, a osobito ovdje na izloženoj tački, koliko nam je stalo do ove države. Svjedodžbe nacionalnosti i patriotizma ne tražimo ni od koga i ne priznajemo nikomu, a najmanje tako zvanom nacionalističkoj omladini, koja svojim istupima hoće samo da rehabilitira propadajući režim i pojedine kaponje u demokratskoj stranci.

Vladi i pozvanim faktorima poručujemo i tražimo od njih vršenje zakona i ustava. Građanstvo pak pozivamo, da se odmah u početku energično opre svakom pokušaju strahovanja od plaćenih četa režima.

Nadamo se, da ovaj naš apel ne će ostati bezuspješan i da Vlada u Beogradu ne će htjeti pokazati Kralju pri njegovom dolasku sliku građanskih nemira u Dalmaciji.

Pismo iz Zadra.

Dva memoranduma Talijana Vladi u Rimu. — Kasno uviđaju svoj kritični položaj. — Drzovito traže, da ih Jugoslavija iz njega spasi. „Pitanje Zadra pitanje svega talijanskog naroda“! — Vojnik ubio svog narednika!

(Posebni dopis „Narodne Straže.“)

ZADAR, 15. ožujka 1922.

„Sezione di Zara della Lega Italiana per la tutela degli interessi nazionali (zadarski odsjek talijanske Lege za zaštitu nacionalnih interesa)“ prošle sedmice održala je važnu sjednicu članova, na kojoj se na dugo i na široko raspravljalo o kritičnom ekonomskom stanju Zadra. Zaključci, stvoreni na ovoj sjednici, potvrđuju moj dopis, što Vam ga poslah za prošli broj „Narodne Straže“. Zaključeno je upravitelju dva memoranduma Vladi i Centrali Lege u Rimu: jedan u ime građanstva, a drugi u ime trgovaca. Obadva su na sjednici bila pročitana i odobrena.

Prvi najprije nabroja ove glavne razloge, zašto od dana u dan sve više propada Zadar: 1. potpuno osamljenje Zadra; 2. opće osiromašenje pučanstva zbog nepovoljne izmjene novca; 3. iseljivanje činovništva, koje je u prošlosti sačinjavalo glavni potporanj zadarske trgovine i 4. što još Zadar nije proglašen slobodnom lukom.

U memorandumu zatim traže od Vlade: 1. da ne isprazni treće zone, dok se ne izgradi željeznica Zadar-Knin i dok se ne dobije slobodna zona za trgovinu; 2. da žurno proglasi Zadar slobodnom lukom i 3. da zapriječi iseljivanje zadarskih činovnika.

Pitanje Zadra — zaključuje se u memorandumu — jest pitanje svega talijanskog naroda. Zato se mora čim prije riješiti.

Memorandum trgovaca je po prilici isti. Samo se opširnije bavi nepovoljnom izmjenom novca.

Zadrani su dakle tek sada uvidjeli svoj kritični položaj. Na nj sigurno nisu ni mislili, kad su u onom svom zanesenju i pravom ludilu iz petnih

žila radili za prisajedinjenje Zadra Italiji. Sad pak drzovito traže, da ih Jugoslavija spasi iz ovoga položaja: željeznicom, trgovinom, slobodnom zonom i t. d., što bi sve naravski za nju bilo od velike štete, Jugoslavija mora da uvijek smatra Zadar tuđinskom oazom u svojoj sredini i prema tome s njim postupa. Ne smije imati prema njemu nikakvog milosrđa, jer bi time gojila zmiju u svojim njeđrima. Prema njima ne smije imati nikakvih obzira, jer i onako nijesu njezini podanici. Položaj, koji ih danas tišti, mogli su prije predvidjeti, kad su tražili pripadnost Italiji. Ne bi onda trebalo da danas prose milostinju u Jugoslavije.

Upravo je smješno, što prl koncu svog memoranduma pitanje Zadra nazivaju pitanjem svega talijanskog naroda. Znamo, za što to čine. Na svoje veliko razočaranje vide, da u Italiji nijesu toliko za njima zaneseni niti se za njih toliko brinu, koliko su si umišljali. U Italiji pak nijesu toliko za njima zaneseni niti se za njih toliko brinu osobito zato, što često prave Vladi tolike neprilike i što mnogo zoblju državnog novca, budući su dosada novi krajevi za Italiju veoma pasivni, a ostat će i u buduću, jer su ostali sada bez zaleda, što su ga prije imali. Zato bi ovom svojom izjavom Zadrani htjeli pobuditi veći interes kod svoje braće u Italiji.

13. ov. mj. dogodio se u Zemuniku ovaj karakterističan slučaj. Talijanski vojnik ubio je svog narednika zato, što ga je ovaj tužio, da ga je vidio pijana u krčmi. To je činio baš u času, kad je morao biti na straži. Lijepi primjer discipline u talijanskoj vojsci! No ovo kod njih nije ništa neobično.

The bull.

Stranački školski sistem.

Svetozar Pribičević, bivši ministar policije i prosvjete, držao je, da su ta dva ministarstva identična, pa je nastojao, da kod ovih obaju resora vodi politiku svoje stranke istim metodama. Za nas su ta dva pojma nepojiva i oni jedan prema drugomu stoje u obratnom razmjeru.

Ministar Pribičević, mjesto da vodi državnu prosvjetnu politiku, on vodi stranačku prosvjetnu politiku, jer on svoju stranku identifikuje s državom. Po njegovu mišljenju treba da njegovim stranačkim interesima služe: Sokol, škola i fašizam. Otvoreno on to nigdje ne veli, ali praksa i metode, kojima se radi, pokazuju nam, da on tako misli.

Najviša mjesta u školskoj upravi zauzeše njegovi pristaše. Oni, valjda po nalogu odozgor, uvedoše među učitelstvo korupciju, denuncijanstvo i špijunažu. Svakomu, koji drukčije misli ili ne glasuje po njihovu receptu, prijete s premještanja ili otpustom.

Oni, kojima su na ustima uvijek bile traze o slobodi čovjeka, savjesti i mišljenja, danas počinjaju atentat na osvjedočenje pojedinaca, strašeci ih raznim prijetnjama i progona. Oni su kadri da pojedinca preko noći proglašaju „protu-državnim elementom“, „veleizdajnikom“ i „austrijancem“. Poznato nam je, da se i mnogi nadzornici služe metodom zastrašivanja i prijetnja zato, da neke prisile, da plešu onako, kako svira stanoviti čovjek režima. Služeći se ovim metodama oni su vrlo lako klasificirali učitelstvo: jedno je „svijesno“, a drugo je „nesvijesno“. Ne treba da tumačimo, koga oni ubrajaju među „svijesno“ učitelstvo!

Ministar Pribičević misli, da svi učitelji moraju pjevati himne njegovim političkim dogmama, a svoje je emisare vrlo dobro poučio, kako da postupaju prema onima, koji nisu naučili sagibati šiju, koji rade po svom uvjerenju, ne obzirajući se na ničije prijetnje ni progone.

Pregledamo li stare godišnjake „Smotre Dalmatinske“, vidjet ćemo, da oni, koji su se za Austrije isticali svojim „patriotizmom“, ističu se i danas, monopolizirajući taj pojam za sebe. Pa neka im ga jer ako se „patriotizam“ sastoji u tome, da služimo jednom stranačkom sistemu, odnosno Pribičevićevoj stranci, onda mi „nesvijesni“ otklanjamo taj „patriotizam“. Otklanjamo sa svom odlučnošću slobodnih ljudi, koje vode vlastita unuštajna kulturna i politička uvjerenja.

Držimo, da i u samom školskom savjetu ima ljudi, koje ne vodi u njihovu radu stranačka tendenca, ali ovakvi su nemoćni pred režimskim ljudima.

Bilo bi jednom vrijeme, da se prestane raditi ovakvim metodama.

Bilo bi vrijeme, da se poštuje svake osvjeđenje i da se nikoga terorom i prijetnjama ne sili, da drukčije misli, jer to je atentat na savjest čovjeka i na njegovu slobodnu volju. Na taj se način ne uzgajaju karakteri, nego se stvara jedan korupcijski element.

Oni, kojima se prijeti, neka budu čvrsti i nepokolebivi u svom uvjerenju. Svaki onaj, kojemu je učinjena kakva nepravda, neka bilježi i dokumentira, jer sve to može poslužiti u svrhu, da se na kompetentnom mjestu digno glas na obranu lične slobode i uvjerenja i da se daje zadovoljština svakom onome, kojemu bude učinjena nepravda.

Treba upamtiti i to, da ni ovaj stranački školski sistem ne će biti vječiti!

Iz katoličkog svijeta.

Hrvati na euharističnom kongresu u Rimu. U Zagrebu se osnovalo posebno odbor, koji će voditi sve pripreme za učestvovanje hrvatskih katolika na međunarodnom euharističnom kongresu, koji će se u drugoj polovici svibnja održati u Rimu. Odboru je na čelu presv. g. biskup dr. Josip Lang. Odbor će na vrijeme objaviti sve potrebne podatke o putovanju u Rim i o boravku u Rimu. Sv. Otac Pio XI. sam će lično otvoriti kongres i držati svečanu službu Božju u crkvi sv. Petra.

Narodno vijeće katoličkih ljudi.

Tako se zove najjača organizacija američkih katolika. Svrha joj je, da u Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike radi praktično na vjerskom i socijalnom području. U tom je vijeću dosad učlanjeno 1000 raznih društava. Čitava ta organizacija broji preko jedan milijun članova, sve samo odraslih muševca.

Novi odbor „Domagoja“. Na glavnoj semestralnoj skupštini ju. katoličkog akad. društva „Domagoj“ u Zagrebu, održanoj 19. ov. mj., izabran je za ljetni semestar sljedeći odbor: Predsjednik Josip Barišić, stud. med.; potpredsjednik M. Pajc, cand. ing. for.; tajnik I. A. Artuković, cand. iur.; tajnik II. I. Semencić, stud. phil.; blagajnik D. Jurečić, stud. rer. com.; knjižničar Lj. Jovanović, stud. iur.; arhivar Baša Ignac, stud. vet.; revizori: B. Nikolić, cand. iur. i A. Padovan, cand. med.

PODLISTAK

PETAR GRGEC:

Noviji katolički pokret među Hrvatima.

(Nastavak.)

Kriza.

Prošli svjetski rat bio je najteža kušnja za naš pokret.

Izvanstranačke „Riječke Novine“, koje doduše nijesu bile naše vlasništvo, ali su nam ipak davale svoje stupce na raspolaganje, obustavila je madžarska vlada s motivacijom, da ugrožavaju vojnooperacijske i državne interese na Rijeci. Kasnije su u Zagrebu bile pokrenute „Novine“, ali one nijesu više mogle da budu ono, što su bile „Riječke Novine“. Neprestanim novčanim osoblje se uredničko svaki čas mijenjalo. Dr. Eckert umro je u vojništvu ne mogavši radi slaba zdravlja da izdrži napore novoga života. „Novine“ su htjele da vode pasivnu rezistenciju protiv ratu i da se ograničuju tek na informacijsko izvješćivanje i na preštampanje odnosno prevodenje tuđih članaka, što

Pogubna štedljivost.

Svaki dan dozivljujemo koje novo iznenađenje, svaki dan koje novo gorko razočaranje sa strane naših sposobnih i vrijednih vlastodržaca.

Nemalo smo se tako začudili, kad smo ovih dana s pouzdane strane doznali, da zbog ograničene dotacije Fondu za održavanje kaznenih troškova mjesni Okružni Sud duguje više stotine hiljada kruna raznim dobavljačima životnih namirnica za prehranu uznika. Trgovci se stoga, kao što je naravno i razumljivo, već nećaju da i dalje daju na vjersiju hranu potrebitu za prehranu uznika, kojih ima dnevno 100 do 150., među kojima i dosta osuđenih na više godina tamnice za razbojstva, krađe i druge zločine. Treba pače znati, da je od starije vlasti u Splitu već došao nalog, da se do daljnjih odredaba nemaju ureći kaznene rasprave ni pozivati osuđenike, da pristupe izvršenju kazne. Upućeni nas još uvjeravaju, da se i svota potrebita, da se isplate pristojbe poročnicima morala iz drugih fondova pozajmiti. Tako je dakle ugroženo održavanje kaznenih troškova, da kad se ne bi navrijeme dobio potrebit novac, da bi mjesni Okružni Sud bio prisiljen ne samo prekinuti izvršavanje kazna, nego i otpustiti kažnjene iz tamnica.

Svakog pravog rođoljuba, koji uistinu ljubi ovu našu mladu državu, mora da u duši zaboli, kad za sve ovo dozna. Da se bezglavom upravom države dovlje može doći, to ipak nitko od nas nije ni predviđao ni mogao predvidjeti.

Znamo vrlo dobro, da se država upravo najviše zbog loše politike današnje vlade nalazi u teškoj ekonomskoj krizi. Znamo, da zato treba štedjeti i ne prospati državni novac. No da se šteti zatvaranjem pučkih škola i bolnica, kako neki na Vladi predlažu i hoće, da se šteti oduzimanjem potrebitih dotacija za održavanje kaznenih troškova, da se šteti otvaranjem tamnica, to ne možemo ni pojmiti kao stvar moguću ni dozvoliti. Ne zna li i ne će li da sadašnja Vlada drukčije počne štedjeti, onda neka radije već jednom odstupi, prije nego li uvede i provede tako pogubnu štedljivost i tako nemilo povrijedi božicu pravde, u koju se ipak dosad nije nitko usuđivao dirati.

Dok naša Vlada ne misli na šte-

im na žalost nije uvijek polazilo za rukom. Pritisak sa strane vojničkih oblasti, opomene zagrebačkog državnog odvjetništva i prijetnje s obustavom lista, nestašica saradnika i denuncijacije nekih članova jedne poznate stranke skriviše, te su i „Novine“ katkada izašle iz kolotečice, kojom su ih htjeli voditi njezini urednici.

Na selima je rad naših omladinskih društava bio potpuno obustavljen. Prostorije su naših akademskih društava opustjele, jer je veći dio članova morao u vojsku. Daštvo na gimnazijama i u srednjim školama nije se smjelo ni maknuti. Uz najveće napore uspelo je ipak nekima da izdadu jednom ili dvaput na godinu „Luč“.

Od našega bujnoga dačkoga pokreta ostadoše tek jadni ostaci ostatka. Samo privatno mogli smo da otkrijemo srce jedan drugomu. Za dokaz, kako nam je bilo, navodim odlomke iz korespondencije, koja je nađena u ostavštini dra Petra Rogulje.

„Kad sam pročitao Tvoje pismo, došao mi je na pamet jedan odlomak iz krasne Nazorove pjesme „Stella maris“:

„Oj kučo zlatna, oj zv'zjedo morska,
Oj kulo bjelokosti,

dnju tražeći, da joj se za sami ožujak i travanj dade na raspolaganje 76 milijuna dinara ili 304 milijuna kruna, a za stvari, koje s javnom blagajnom nemaju ništa zajedničko; dok naša Vlada ne misli na štednju tim, što ne će da udovotji zahtjevu opozicije i snizi ministrima dnevnicu od 290 na 100 dinara, a ministarskom predsjedniku od 300 na 150 dinara; dok Vlada može davati česte i obilate novčane potpore fašistima, dotle Vlada ne može i ne smije da zbog štedljivosti dira u svetinju suda, škola i bolnica. To ne smiju dozvoliti ni narodni poslanici. Proti takvom atentatu moramo svi najodlučnije ustati!

Rad poslanika Pučke Stranke.

Proti ukinuću okružnih sudova u Dalmaciji. U drugoj sekciji finansijskog odbora pretresalo se o umanju izdataka za pravosuđe u Dalmaciji. Demokrata je Šećerov predložio, da se ukinu neki okružni sudovi i otpusti veći broj sudaca i sudskih namještenika. Član Jugoslavenkog kluba Vlad. Pušenjak oštro je protestirao protiv toga i rekao, da je u Dalmaciji slab saobraćaj, pak bi narod mnogo tripo radi ukinuća tih okružnih sudova. Tako je zaprijetio ukinuće ovih okružnih sudova. Najodlučnije se također usprotivio demokratskom prijedlogu, da se u većem stilu provede redukcija činovnika u Dalmaciji. U krugovima poslanika iz Dalmacije radi ovog prijedloga vlada veliko ogorčenje. Ima nade, da će ovaj prijedlog propasti u plenumu odbora.

Proti militarizaciji ribarstva u Dalmaciji. Nar. poslanik dr. Dulbić 16. ov. mj. upravo je upit na ministra vojnog i poljoprivrede radi novog naređenja zapovjedništva pogranične straže, prema kojemu u Dalmaciji mora da se svaki ribar prije i poslije ribolova prijaviti pograničnoj straži, a svoj ribarski alat drži pod ključem pogranične straže. On ističe besmislice takvih odredaba, koje onemogućuju ribolov, uništavaju najvažniju granu privrede tamošnjem pučanstvu i idu na ruku tuđinskim nametanjima u ribolovu. Traži, da se ove štetne i besmislene odredbe ukinu.

Za pospješjenje provedenja općinskih izbora u Dalmaciji. Koncem

prosinca prošle godine primljena je zauzimanjem naših poslanika u zakonodavnom odboru i po vladi usvojene rezolucija, da se općinski izbori u Dalmaciji imaju provesti najdalje u ožujku ove godine. Vidimo međutim, da je rezolucija ostala samo na papiru. Prije nekoliko dana u zakonodavnom odboru pri raspravi o obilastim samoupravama ponovno je dr. Dulbić postavio pitanje i zahtjev, da se što prije provedu općinski izbori u Dalmaciji.

Naši dopisi.

Murter, 20. ožujka 1922.

Prošle nedjelje održan je prosvjedni pouzdani sastanak seljana, s kojeg je Ministarstvu za socijalnu politiku u Beogradu, Pokrajinskoj Upravi u Splitu i u Murteru obljubljenom nar. poslaniku dru Dulbiću poslan ovaj brzojav: „Prehrana pučanstva povjerenja općinama ne slijedi po selima preko seoskih glava, nego općinski komesar u Tijekome povjerio je privatnicima, makar da uz seoske časti postoje još tri zadruge. Seljani Murtera a današnjeg (19. III. 1922.) pouzdanog sastanka prosvjeduju proti kršenju ministarskih naredaba tražeći, da prehrana po selima bude povjerenja seoskim glavama ili zadrugama.“

Posebno odaslanstvo sela i usmeno je u Tijekome proti tome prosvjedovalo kod općinskog komesara Dušana Gelpi, a podastri je istome i pismeni prosvjed u smislu gornjeg brzojava. Pismeni prosvjed poslan je sa strane sela i Kr. Kotarskom Poglavarstvu u Šibeniku.

Znamo mi, zašto se sve ovo događa, pak smo znatiželjni, hoće li nam se uopće udostojati odgovoriti na ovaj naš brzojav.

Prvić-Luka, 20. ožujka 1922.

Dijvljaštvo i prijetnje naših fašista. Dijvljaštvo i prijetnje naših fašista doprle su već do vrhunca. Bruse se noževi, čiste samokresi, pripravljaju batine, buci, grdi, psuje, da je sramota slušati. Na prosvjednoj skupštini protiv Hrv. Bloka i Radića padali su i povici: „Dolje Hrvati!“, a od nekih tu prisutnih čuli su se i: „Živjela Velika Srbija!“ Njihovo je slavno djelo i onaj neljepi i nerodoljubni postupak prema „Sokolu“ iz Vodica, koji je s punim pravom osudio „Raskovani“ u broju 28. člankom pod naslovom „Pajdaši“.

staro se pogansko ropstvo javilo u groznijem obliku.“

Iz drugoga pisma od 28. III. 1915.

„I ja bih želio da se porazgovorim s Tobom, jer u pismima ne mogu da otvoreno govorim o mnogim stvarima, za koje mislim, da zanimaju i Tebe kao i mene. Čini se, da mi jednako mislimo o sadašnjem ratu. Samo dakako to mišljenje ne može biti po čudi neki našim aučarima, jer oni ne vide, kakve osnove imaju oni, s kojima smo se tobože sada izmirili. Vjerujem, da je u ovako vrijeme vrlo teško određivati smjer „Novinama“. „Il“ u polje, Turci, il' u goru, vuci“. Mi moramo svakako škrtariti simpatijama i antipatijama, jer ne znamo, što nam budućnost donosi — „Tvoji mi se članci svldaju, jer su sasvim taktični. Kad ne možemo da prosudujemo dnevne događaje „ni po babu ni po stričevima“, najbolje je, da se zadovoljimo konstatiranjem i citatima. Publika će napokon valjda ipak uvidjeti, kakvo bi značenje ovom ratu htjeli da podadu oni, koji tek s preziorom govore: „Im Frieden Stimmvieh, im Kriege Kannonenfutter“...“

(Nastavit će se.)

Još jedno divljaštvo učiniše 19. ov. mj. Sazvaše skupštinu pod vedrim nebom. Prohtjelo im se, da oni dođu u ruke aprevizaciju. Ljudi su to bez posla, jer ga ne vole, pak bi ga htjeli dobiti za skupe narodne novce. Ove dangube dali se zato na rovačenje i prijetnje, te hoće da tim izazovu pobunu i nemir među našim mirnim pučanstvom.

Očito je već svakome, da tko da u fond fašista, da je taj svijetao i najbolji rodoljub, pa imao i najcrniju prošlost, a tko ne će da dade, da je taj najveći i najgori izdajica. Ovo voli isticati i tim se krepostima osobito odlikuje predsjednik mjesnih fašista Ante Lučev, koji je sigurno tu veliku mudrost nakupio ispod krevetnih praha zabavnih soba u američkim svratištima, u kojima je bio sobarom. Prošavši kroz solunski front stigao nam je napokon s njom u zavičaj. Svojim razvikanim srbofilstvom i demokratizmom potisnuo je čak i samog današnjeg ministra prosvjete, te ozbiljno misli i hoće da zasjedne na njegovu stolicu. Zato ga je narod i odklikovao već unaprijed nazivom „Ministar prosvjete“.

Došavši iz Amerike posjeduje toliku moć, da svi, koji su pod Austrijom bili protiv Slavenstva, a za vrijeme talijanske okupacije špijuni, izrodi, tal. fakinaže, tal. podglavari, rižotaši itd., na sami dotičaj njegove haljine mogu ozdraviti i postati najboljim radikalima ili demokratima i fašistima. No o njima ćemo Vas izvjestiti kojom drugom prigodom.

Sejani.

Što je i kakav je On.

(Razgovor dvaju krapanjskih spugara.)

— Pa još da će nam biti za glavarar!

— Da nas Bog oslobodi i te ne sreće! To ne će nikad biti!

— Ali On zato radi na svu paru: liže se i ulaguje, da bi ga samo zavolio narod. Prijateljuje i sa onom dvojicom kaponja neke druge stranke. E, za kesu su svi složni. Nisu zaludu plaćeni! Pa čuj i ovo! A tko je kriv, da mi jedini imamo glavara-komesara, ako ne On. Sigurno samo zato, da mu On bude za tumača, pak da On vlada sa selom preko nepismena čovjeka.

— No sad su zavađeni. Pred svakim govori proti glavaru.

— E, pa tako je vazda bilo kod prijatelja do zdjele. Bog nas čuvao takvih glavara, koji gledaju samo svoj interes, a ne interese svega sela i koji su ponizni sluge jednog stranačkog općinskog upraviteljstva.

— Na koncu meni se čini, da je On beznačajnik i liti vrtikapa.

— Tako je! To je škola klobučara. Neka se sutra promijeni ova vladavina, On ti je opet prvi vladinovac, pa makar i pučke stranke. Prava otrovna gljiva!

— To je istina. No ne bi bio ni dostojan pučke stranke, kad onako bezbožno govori proti svojoj vjeri, proti svećenstvu i t. d.

— Ti si to baš čuo?

— Na svoje uši. Ne samo po našim tovernama (krčmama), nego i u gradu. Nekidan izlazeći iz Markijolove krčme, pa u parobrodu sve do Krapnja nije prestao sa onom dvojicom prijatelja do jasal, da govori svega i svašta proti Bogu, katoličkoj vjeri i svome župniku, tako da su se sblaznili svi tu prisutni dobromisleći Primošenci.

— Ne rekoh li ti, da takvi ljudi, izrodi i bezbožni, nisu za našu kršćansku pučku stranku. Zato, kad dođu izbori, nemojmo da nas varaju sa svojom licumjerskom sveošću.

— Sječaš li se, kako je zimus „Demokrat“ onako lažno i zlonamjerno pisao proti slavju naših Orlova u selu?

— Bit će On bio dopisnik.

— Doušnik, ne dopisnik, jer On nije sposoban da šta napiše, ali da douši i da nalaže, u tome je majstor.

— Onda će još da nam se drži nekakvim kulturnim iliti pametnim čovjekom.

— O, da! On puno govori, a ništa ne čini ni za prosvjetu ni za korist sela. Ako drugi što poduzme, On najvoli ometati. Ako ga pametniji ljudi ne će da slušaju, onda On samo viče: Divljaci Krapljani ne razumiju ništa!

— On je divljak, a ne mi. Ta da je zdrava razuma i poštene misli, ne bi onako radio, kao što radi, ne bi onako živio, kako živi. Dobro su naši stari govorili: Od nekrsta oslobodi nas, Gospodine!

— Na koncu konca bilo bi dobro, da i drugi svijet znađe, što je i kakav je On, pa metnimo sve u novine.

— E, pa dobro! No pitat će ljudi za njegovo ime i pleme.

— A što češ više od gore nabrojjenih! Ta ptica se pozna po perju.

— Imaš pravo. Uostalno nije ni dostojno spominjati kršteno ime, koji je opoganio svojim nekršćanskim i nečovječnim djelima. Molimo samo Boga, da se svidi!

— Zbogom!

— Bog živi!

(Konac.)

Književnost.

Glasnik sv. Josipa. Najstariji taj listić za hrvatski katolički puk, osnovan 1873. od pok. dra Štadlera, za onda sveučilišnog profesora u Zagrebu, slavi ove godine svoju 50. godišnjicu. Sad mu je urednikom svećenik Milan Pavelić, koji se trudi, da ga razvije u obiteljski list za najšire pučke slojeve. Dobili smo jubilejski dvobroj, koji je za današnje prilike lijepo opremljen. Sadržaj mu je biran, naročito se ističe „Najmilijati ruža“, što je izrasla iz krasnog srca blaženoga Henrika Suza, a priradio ju je za današnje čitatelje glasoviti danski obraćenik J. Jörgensen. Toplo preporučujemo „Glasnik sv. Josipa“ svim našim prijateljima, napose svećenstvu i učiteljstvu, da ga što više rašire među narodom. Narudžbe prima: „Uprava Glasnika sv. Josipa“ - Zagreb, I. Frankopanska ul. 17.

Gradske vijesti.

Skori dolazak biskupa. Kako doznajemo s pouzdane strane, naš se novi biskup zadržao nekoliko dana u Zagrebu, gdje je bio gostom nadbiskupa dra Bauera. Sada se nalazi u Beogradu, da se predstavi Vladi i položi zakletvu. Dojduće sedmice imao bi stići u Šibenik. Svečano ustoličenje bi se imalo obaviti dojučer nedjelje (2. travnja).

Sastanak Hrv. Kat. Nar. Saveza. Pozivlju se svi članovi i članice Hrv. Kat. Nar. Saveza, da pristupe na sastanak, koji će se održati u nedjelju 26. ov. mj. u 6 sati večer u prostorijskim Dječjeg zabavišta (baždana) s ovim dnevnim redom: 1. Otvor sa-

stanka. 2. Predavanje o organizaciji i smjernicama rada našega Okružja. 3. Slučajnosti. Na sastanak mogu pristupiti i oni građani i građanke, koji još nisu imali prigode, da se jave za člana Saveza, a željeli bi u nj stupiti. — Okružni Odbor.

God sv. Križa. U ponedjeljak 27. tek. mj. slavi se u Docu svetkovina sv. Križa. Prva svečana sv. Misa je u 6 sati, a zadnja u 10 sati. Između njih redaju se tihe sv. Mise. U nedjelju uvečer, dakle uoči blagdana, po starodrevnom običaju u Docu će se paliti umjetne vatre.

Nova učiteljica na građanskoj školi. Ovih dana nastupila je službu učiteljice na mjesnoj ženskoj građanskoj školi gđica Gamulin. Oni, koji je poznaju, hvale je kao vrijednu i sposobnu silu. Svršila je trgovački abiturijentski kurs zagrebačke akademije. Dok se veselimo njezinom dolasku, očekujemo, da će se zajedno s ostalim svojim drugaricama učiteljicama svojski zauzeti oko što bolje i potpunije izobrazbe uma i odgoja srca naše mladeži.

Glavna skupština „Šibenske Glazbe“. U četvrtak 23. ov. mj. u 7½ sati večer održana je glavna skupština „Šibenske Glazbe“, na kojoj je izabrana ova nova uprava: Predsjednik dr. Justo Matačić; ostali članovi uprave: Knežević Gjorgje, Vidović Dragutin, Frua Ante, Dellagiovanina Justo, Meznarić Augustin, Bulat Ivo i Kolombo Krište; njihovi zamjenici: Radić Ergo, Šain Ive, Vrljević Gjurio i Cvitković Mirko; revizori: Beroš Vilim i Weissenberger Edmund. Na skupštini je još bilo govora o potrebi odgoja pomlatka i dobrog učitelja, o prostorijskim za vježbe te od odnosu između „Šibenske Glazbe“ i općine. Od nove uprave očekujemo, da će svojski poraditi, da „Šibensku Glazbu“ što prije obnovi i podigne na što veću visinu. U to ime je pozdravljamo uz toplu preporuku građanstvu, da je u tome u vlastitom interesu što izdašnije pomogne.

Za nespašenu braću. Gradska osnovna muška škola sakupila je preko 500 jaja i predala ih mjesnoj podružnici „Jugoslavenske Matice“, da ih ona proda, a novac utjerani pošalje kao ukrsni dar školske djece u slobodnoj domovini jugoslavenskoj siromašnoj dječici naših otrgnutih nam i neoslobođenih krajeva.

Kako lijepo uređuje mjesni baždarski ured! Primamo i rado uvrštujemo: U Šibeniku imamo baždarski ured, koji vrlo slabo uređuje, mnogo gore danas nego za prošlih vlada. Po raznim selima nalazi se mnogo mjera od 50—100 litara, koje nijesu odavna žigovane, a mnoge su i bez čavala, žandari sile stranke, da te mjere prikažu rečenom uredu i urede ih prema zakonu. Vlasnici tih mjera, da ne potpadnu pod prekršaj zakona, potruče se do Šibenika. Kad se prikažu baždarskom uredu, činovnik im odgovara, da nose mjere natrag, jer da nema zato potrebitih sprava. Bijedni ljudi dakle dangube, troše za put, za prenos mjera, pak sve to opet zaludno radi nepojmljivog nemara i neurednosti vlasti. Isto se nekidan dogodilo i s nekoliko bačava. Vlasnik ih je morao

poslati na umirivanje drugom uredu i zato pretrpjeti ne mali trošak. Ne znamo, da li su navodi baždarskog ureda istiniti ili ne. To prepuštamo starijoj vlasti, da izvidi i ispita. Samo moramo primjetiti, da stranke, kad se prijave, imaju potpuno pravo, da kod jednog državnog ureda i budu saslušane, još više kad ih javni organi sile, da se istom prikažu. Ako je do vlasti, tražimo, da stvar čim prije uredi; ako je do činovnika, neka ga se pozove na odgovornost. Stranke ne smiju nikako da trpe ovakve dangube i štete, kad se još svojevolumno podvrgavaju zakonskim propisima, a i javnost zahtijeva, da mjere budu uopće tačne. — Nekoliko interesenata.

POVIŠENJE CIJENA ELEKTRIČNE RASVJETE. Tvrtka Ante Šupuk i Sin javlja ovim putem svim svojim pretplatnicima, da je primorana povisiti svoj cijenik od 1. jula 1921. za 50%, tako da će od 1. aprila unapred paušalne cijene za rasvjetu iznašati 3 dinara za svaku svijeću godišnje, kod će za sve ostale sprave, kao i za pogon ili za rasvjetljenje na mjerilo cijene iznašati 50%, više od onih naznačenih u cijeniku od 1. jula 1921. Ova objava vrijedi mjesto okružnica, koje je Tvrtka u ovakvim prilikama običavala slati pretplatnicima.

Državna razredna lutrija kraljevine SHS.

III. KOLO SREČAKA.

IV. razred vučenje 4. i 5. travnja 1922.

Glavni zgotitak 150.000 dinara.

Cijena cijele srečke	Din. 48.—
„ polovine	„ 24.—
„ četvrtine	„ 12.—
„ osmine	„ 6.—

Srečke se prodavaju kod

Zdruzne gospodarske banke d. d.
podružnice Šibenik.

Javna zahvala.

U našoj velikoj žalosti, koja nas je snašla kroz prošli mjesec dva puta. Najprije smrću neprežaljjenog sina i brata

Josipa Matijevića

a zatim i smrću predobrog supruga oca

Ante Matijevića

primili smo mnogo iskaza saučešća od strane rodaka, prijatelja i znanaca, kojima svima harni zahvaljujemo.

Osobitu harnost dugujemo našim prijateljima Ivici Aleksi, Stipi Maduri, Vicku Šunjki, njegovoj braći i rodaku Anti, koji su oko pokojnika u zadnjim časovima neumorno nastojali i napokon sami se pobrinuli, da ih što dostojnije povedu na vječni počinak. Jednaka hvala gosp. dru Rajeviću, opć. upravitelju, radi velike pomoći, pružene u zadnjoj žalosti, te gosp. dru Matkoviću, liječniku, koji je tako brižno i nesebično liječio oba pokojnika.

Posebna hvala također Profesorskom zboru vel. gimnazije i realne gimnazije, svim učenicima, osobito drugovima pokojnog nam Josipa, koji su iskazali veliku ljubav i počast našem ljubljenu pokojniku.

Zablače, početkom ožujka 1922.

Obitelj Matijević.

nerazderive kaučuk-pete za cipele

Javna zahvala.

Svima, koji su nam prigodom bolesti i prerane smrti našeg premilog i nezaboravnog

MIHOVILA

sudjelovanjem u sprovodu do vječnog počivališta, doprinosima ili bilo na koji način iskazali svoju sućut i bili pri ruci, ovim izražujemo svoju najveću harnost i zahvala.

Osobita hvala g. Nikoli Mediću, koji je mnogo vrijedio pokojniku za vrijeme bolesti i uzeo na se svu brigu, da što bolje uspije sprovod.

Hvala također i gg. Jeri Maroti i Krečku Antunu, koji su svoju ljubav prema pokojniku pokazali i za vrijeme bolesti i zauzimanjem za sprovod.

U Šibeniku, 21. ožujka 1922.

Obitelj Škubonja.

Gradani! Sjetite se svoje zarobljene braće!

Veliki uspjeh!

Veliki uspjeh!

Kod kupnje, prodaje i zakupa nekretnina

Novo ustanovljena

Reklamna i posrednička agencija „Uspjeh“

ŠIBENIK - Gospodski trg 13.

Prima na prodaju, kupnju i zakup

razne trgovine, gostione, kavane, kuće, podkućnice, lokale, vinograde, posjede, velika imanja, lade i t. d.

Ponude izvršuje na opće zadovoljstvo

Reklamna i posrednička agencija „Uspjeh“.

Agenturna i komisijonalna radnja

R. Dominis i A. Grünbaum

Gospodski Trg 13 — Šibenik.

Prima narudžbe za prodaju i kupnju životnih namirnica i inih produkata.

Prima zastupstva za sjevernu Dalmaciju.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom prepisu. Primaju se popravci.

Tvornica šešira

Vilim Vaneč, Zagreb
Gundulićeva ul. br. 21.

ŠEŠIRA:

seljačkih, radničkih i dječjih, vrlo dobra kakvoća, samo na veliko, vrlo jeftino uz dnevne cijene.

MODERNIZIRANJE:

svakovrsnih šešira za gospodje i gospodu po najnovijim oblicima (fazonama). Bojatišem i čistim u najkraćem roku. Prešne poslove dogotavljam odmah.

Ravnateljstvo Rudnika „Monte Promina“ i „Dalmatia“ saopćuje tužnu vijest, da je gospodin mjerac

ANTUN TOFANT

u noći od 21.-22. t. m. podlegao teškoj bolesti.

Ono žali, što je njime izgubilo vjerna činovnika, koji je sve svoje snage za više od 15 godina posvetio bio napretku rudnika.

SIVERIĆ, 23. marča 1922.

Ravnateljstvo Rudokopa „Monte Promina“ i „Dalmatia“

Ravnatelj Rudnika:
Inž. R. Kramer.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirmirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

Bogato skladište šivaćih strojeva

SINGER

kao i svih pojedinih dijelova šivaćih strojeva, šivaćih igala i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu.

Na svakom je stroju naznačena cijena, koja je ista za cijelu Jugoslaviju.

ANTE FRUA

ŠIBENIK Glavna ulica.

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik i okolicu.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavni: Cianamid

Telefon Br.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.